

Пам'яті Бориса Петровича Сандомирського (30.04.1938–10.01.2018)

**In memoriam: Boris P. Sandomirsky
(April 30th, 1938 – January 10th, 2018)**

10 січня 2018 р. пішов із життя відомий вчений в галузі кріомедицини і кріобіології, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України, доктор медичних наук, професор Борис Петрович Сандомирський.

Борис Петрович Сандомирський народився 30 квітня 1938 р. у Харкові. Дитячі та юнацькі роки Бориса Петровича пройшли у м. Рубцовськ Алтайського краю, куди у 1941 р. були евакуйовані його батьки. З 1955 по 1961 рр. він навчався у Харківському медичному інституті, який закінчив з відзнакою. З 1961 р. почав працювати у лікарнях Харківської області лікарем-хірургом, а з 1966 р. очолював опікові відділення в лікарнях м. Харкова. Наукова і педагогічна діяльність Б.П. Сандомирського почалася у 1971 р. на кафедрі хірургії Харківського інституту удосконалення лікарів, де у 1974 р. захистив кандидатську дисертацію з проблеми опікового шоку. З 1974 р. наукова і науково-організаційна діяльність Бориса Петровича Сандомирського була пов'язана з Інститутом проблем кріобіології і кріомедицини НАН України. З 1979 р. він беззмінно завідував відділом експериментальної кріомедицини.

У 1984 р. Б.П. Сандомирський захистив докторську дисертацію за темою «Деструктивна і захисна дія низьких температур на шкіру». Вивчення специфіки процесів запалення після кровопливу при деяких патологічних станах надало можливості створити і науково обґрунтувати способи холодого лікування опікових і гнійних ран, виразкової хвороби 12-палої кишки, хронічного тонзиліту. Досліджувалася можливість сприятливої дії холоду на деструктивно-відновні процеси в печінці, ураженої хронічним гепатитом і цирозом, визначено внесок мікроциркуляторних змін у процес формування первинного і вторинного кріонекрозу.

У 80–90 рр. проф. Б.П. Сандомирський плідно працював над створенням кріоапаратури. Був розроблений і впроваджений в лікувальну практику спеціальний ендоскопічний кріоінструмент: кріоелектрокоагулятор (КЕК-1) та лапароскопічний кріоінструмент для холодого лікування печінки. У 1991 р. з ініціативи Бориса Петровича був створений Харківський незалежний фонд матеріальної допомоги лікарям для підвищення кваліфікації («Харків-Квалімед»). Завдяки його нестримній енергії та організаторським здібностям десятки практи-

On January 10, 2018, a well-known scientist in the field of cryomedicine and cryobiology, the Honored Scientist and Technician of Ukraine, the winner of the State Prize of Ukraine, Doctor of Medical Sciences, Professor Boris P. Sandomirsky died.

Boris P. Sandomirsky was born on April 30, 1938 in Kharkiv. He spent his childhood and young years in Rubtsovsk, the Altai Territory, whereto his parents were evacuated in 1941. Since 1955 he studied at the Kharkiv Medical Institute, afterwards he graduated from it with honors in 1961 and worked at the hospitals of the Kharkiv region and the city as a surgeon. Since 1966 Boris Sandomirsky headed the Burn Centers in Kharkiv hospitals. Scientific and pedagogical activity of B.P. Sandomirsky started in 1971 at the Department of Surgery of Kharkiv Institute of Medical Education, where in 1974 he defended the Ph.D. thesis on the problem of burn shock.

Since 1974, the scientific activity of Boris P. Sandomirsky was associated with the Institute for Problems of Cryobiology and Cryomedicine of the National Academy of Sciences of Ukraine. Since 1979, he has continuously been in charge of the Department of Experimental Cryomedicine.

куючих лікарів із різних регіонів України та Росії мали можливість придбати кріоапаратуру, отримати нові знання, освоїти метод кріотерапії в кращих клініках м. Харкова.

У 90-ті роки проф. Б.П. Сандомирський очолював дослідження, орієнтовані на створення технологій отримання і застосування кріоконсервованих клітин і фрагментів тканин у клінічній практиці.

За ініціативи Б.П. Сандомирського і сьогодні активно ведеться розробка біологічних гіпоімунгенних судинних протезів малого діаметра на основі ксеногенних артерій.

За цикл робіт із вивчення дії низьких температур на шкіру з метою створення нових методів кріотерапії і кріоконсервування в 1985 р. Б.П. Сандомирський зі співробітниками відділу експериментальної кріомедицини був удостоєний премії ім. О.О. Богомольця АН УРСР.

У грудні 2017 р. було прийнято офіційне рішення про присудження Державної премії в галузі науки і техніки колективу авторів за участю Б.П. Сандомирського за цикл наукових праць «Кріотермохірургічні методи та апаратура для лікування онкологічних захворювань органів черевної порожнини».

Б.П. Сандомирський був членом редколегій журналу «Проблеми кріобіології і кріомедицини», «Международного медицинского журнала», редакційної ради журналу «Biotechnologia Acta».

Б.П. Сандомирський є автором понад 400 наукових праць, з них 8 монографій, 42 патентів. Під керівництвом Б.П. Сандомирського захищено 2 докторські та 19 кандидатських дисертацій.

Світла пам'ять про Бориса Петровича Сандомирського назавжди збережеться у серцях його колег, учнів і друзів.

In 1984 he defended the doctoral thesis on the topic 'Destructive and protective effects of low temperatures on skin'. The investigation of specificity of inflammation processes after cryopreservation under some pathological conditions provided the opportunity to create and scientifically substantiate the methods of cold treatment of burns and purulent wounds, peptic ulcer diseases, chronic tonsillitis. He studied the possibility of favorable cold effect on destructive/recovery processes in liver, affected by chronic hepatitis and cirrhosis, the contribution of microcirculatory changes to the formation of primary and secondary cryonecrosis.

In the 80's and 90's Prof. B.P. Sandomirsky fruitfully worked to create and design cryogenic equipment. A special endoscopic cryo-instrument: cryoelectrocoagulator (CEC-1) and a laparoscopic cryo-instrument for cold treatment of liver were developed and introduced into medical practice. In 1991, Boris initiated the Kharkiv Independent Fund to Assist the Physicians in their Advanced Training (Kharkiv-Kvalimed). Due to his unrestrained energy and organizational skills dozens of practical physicians from different regions of Ukraine and Russia have had the opportunity to purchase cryo-equipment, gain new knowledge, and master the method of cryotherapy in the best clinical hospitals in the city of Kharkiv.

In the 90's Prof. B.P. Sandomirsky headed the studies, focused on the creation of technologies to obtain and use the cryopreserved cell and tissue fragments in clinical practice.

Led by B.P. Sandomirsky there have been actively developed biological hypoimmunogenic vascular prostheses of small diameter based on xenogeneic arteries.

For a series of studies on the effects of low temperatures on skin in order to create new methods of cryotherapy and cryopreservation in 1985 B.P. Sandomirsky and the staff of the Department of Experimental Cryomedicine was awarded with the O.O. Bohomolets Prize of the Academy of Sciences of the USSR.

In December 2017, an official decision was made to award the State Prize in the field of Science and Technology to the team of authors with the participation of B.P. Sandomirsky for the cycle of scientific works 'Cryothermosurgical methods and equipment for treatment of cancer and abdominal cavity diseases'. Boris Sandomirsky was a member of the Editorial Board of the 'Problems of Cryobiology and Cryomedicine', 'International Medical Journal', 'Biotechnologia Acta' journals. He was authored more than 400 scientific papers, including 8 monographs, 42 patents. Under the leadership of B.P. Sandomirsky there were defended 2 doctoral and 19 candidate's theses.

The cherished memory of Boris P. Sandomirsky will be treasured forever in the hearts of his colleagues, students and friends.

